

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปราย
ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต กล่าวโดย
สรุปมีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด-
พระนครศรีอยุธยา ตามความคิดเห็นของครูใหญ่ ครู กรรมการศึกษา และประชาชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรง-
เรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม คือ
กลุ่มครูใหญ่ ครู กรรมการศึกษา และประชาชน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 428 โรงเรียน ที่กระจายอยู่ใน 16 อำเภอ ของ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสุ่มมาร้อยละ 25 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอ
ได้ 111 โรงเรียน แล้วใช้บุคคลในตำแหน่งดังกล่าวโรงเรียนละ 1 คน เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างประชากร 444 คน นอกจากนั้นยังสุ่มตัวอย่างโรงเรียน 30 โรงเรียน จาก

111 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิเคราะห์เอกสารบันทึกรายงานการประชุมกรรมการศึกษาของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ใช้สอบถามครูใหญ่ และครู และอีก 1 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์ใช้ในการสัมภาษณ์กรรมการศึกษาและประชาชน โดยเครื่องมือทั้งสองมีลักษณะเดียวกัน คือ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ตามเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 8 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่า กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน กิจกรรมด้านการศึกษาสัมพันธ์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา และตามเกี่ยวกับปัญหาการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ ยังมีแบบศึกษาวิเคราะห์เอกสารบันทึกรายงานการประชุมกรรมการศึกษาของโรงเรียน ใช้วิเคราะห์เกี่ยวกับการประชุมกรรมการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากถาวรศึกษานบันทึกการประชุมกรรมการศึกษา และยังได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัย ตลอดจนบทความและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงสร้างเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไขให้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ครบถ้วน โดยได้รับความแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสร็จแล้วจึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3. การส่งและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาอำเภอ เป็นผู้ช่วยวิจัย ออกไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลยังกลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง โดยให้ครูใหญ่และครูตอบแบบสอบถาม และสัมภาษณ์กรรมการศึกษาและประชาชน ได้ส่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปทั้งสิ้น 444 ฉบับ ได้รับคืนมาที่สมบูรณ์ใช้วิจัยได้ 435 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.97 ส่วนการศึกษาวิเคราะห์เอกสารบันทึกรายงานการประชุมกรรมการศึกษา ผู้วิจัยได้ไปศึกษาวิเคราะห์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบ-
สอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยหาความถี่และค่าร้อยละสำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
กับความคิดเห็นในการศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
การจัดลำดับความสำคัญ และปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลที่ใ้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารบันทึก
รายงานการประชุมกรรมการศึกษา วิเคราะห์โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้สัมภาษณ์ จากผลการวิจัยพบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง
ครูใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าหญิง ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย
กรรมการศึกษาและประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี
มากที่สุด และอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมีน้อยที่สุด ครูใหญ่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-
60 ปี มากที่สุด อายุระหว่าง 21-30 ปี มีน้อยที่สุด ครูส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-
40 ปี มากที่สุด อายุระหว่าง 51-60 ปี มีน้อยที่สุด กรรมการศึกษาส่วนใหญ่มีอายุ
ระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด อายุระหว่าง 21-30 ปี มีน้อยที่สุด ประชาชนส่วน
ใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุด อายุระหว่าง 21-30 ปี มีน้อยที่สุด

วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คือ ครูใหญ่และครู มีวุฒิปริญญา-
ตรี หรือเทียบเท่ามากที่สุด และวุฒิสองกว่าปริญญาตรีมีน้อยที่สุดทั้งสองกลุ่ม

ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถาม ใ้แก่
ครูใหญ่ และครูทั้งหมดมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งปัจจุบันในระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด ระยะเวลา
มากกว่า 25 ปี มีน้อยที่สุด สำหรับครูใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง-
ปัจจุบัน ระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด และระยะเวลาระหว่าง 21-25 ปี มีน้อยที่สุด ครูส่วน
ใหญ่ จะมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุด และ
ระยะเวลาระหว่าง 21-25 ปี มีน้อยที่สุด

อาชีพ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ กรรมการศึกษา และประชาชนทั้งหมด มีอาชีพ
เกษตรกรรมมากที่สุด อาชีพทางรัฐวิสาหกิจมีน้อยที่สุด สำหรับกรรมการศึกษามีอาชีพ
เกษตรกรรมมากที่สุด และอาชีพทางรัฐวิสาหกิจมีน้อยที่สุด ประชาชนมีอาชีพเกษตร-
กรรมมากที่สุด และผู้ไม่มีอาชีพมีน้อยที่สุด

ตอนที่ 2

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครู ในสภาพที่ปฏิบัติจริง ทั้ง 8
กิจกรรม สรุปได้ว่าครูใหญ่ และครู มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1 กิจกรรม ระดับปานกลาง 4 กิจกรรม และระดับน้อย 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษา

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ

กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่า

แต่มีข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่า
อยู่ว่า ครูใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกับครู ซึ่งครูใหญ่มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่
ในระดับปานกลาง แต่ครูมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ

กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครู ในสภาพที่ควรปฏิบัติ ทั้ง 8 กิจกรรมดังกล่าว สรุปได้ว่าทั้งครูใหญ่ และครูมีความคิดเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของกรรมการศึกษาและประชาชน ในสภาพที่ปฏิบัติจริง ทั้ง 8 กิจกรรม สรุปได้ว่า กรรมการศึกษาและประชาชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 5 กิจกรรม และระดับน้อย 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษา

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เคนและวันศิษย์เก่า

กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของกรรมการศึกษาและประชาชน ในสภาพที่ควรปฏิบัติ ทั้ง 8 กิจกรรมดังกล่าว สรุปได้ว่าทั้งกรรมการศึกษาและประชาชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม

ตอนที่ 3

3.1 ผลการจ้ดค่าความสำคัญของกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครู ในสภาพที่ปฏิบัติจริง เป็นดังนี้

- ลำดับที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ลำดับที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา
- ลำดับที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ
- ลำดับที่ 4 กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์
- ลำดับที่ 5 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่า
- ลำดับที่ 6 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ
- ลำดับที่ 7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา
- ลำดับที่ 8 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน

3.2 ผลการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครู ในสภาพที่ควรปฏิบัติ เป็นดังนี้

- ลำดับที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ลำดับที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา
- ลำดับที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ
- ลำดับที่ 4 กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์
- ลำดับที่ 5 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่า
- ลำดับที่ 6 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ
- ลำดับที่ 7 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน
- ลำดับที่ 8 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา

3.3 ผลการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของกรมการศึกษาและประชาชน ในสภาพที่ปฏิบัติจริง เป็นดังนี้

- ลำดับที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ลำดับที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา
- ลำดับที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ
- ลำดับที่ 4 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา
- ลำดับที่ 5 กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์

- ลำดับที่ 6 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ
- ลำดับที่ 7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันศิษย์เก่าที่เค้นและวันศิษย์เก่า
- ลำดับที่ 8 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน

3.4 ผลการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของกรรมการศึกษาและประชาชนในสภาพที่ควรปฏิบัติ เป็นดังนี้

- ลำดับที่ 1 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษา
- ลำดับที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ
- ลำดับที่ 3 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ลำดับที่ 4 กิจกรรมด้านการศึกษาสัมพันธ์
- ลำดับที่ 5 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เค้นและวันศิษย์เก่า
- ลำดับที่ 6 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน
- ลำดับที่ 7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา
- ลำดับที่ 8 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ

ตอนที่ 4

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของครูใหญ่ และครู สรุปได้ว่าครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 4 ปัญหา และระดับน้อย 8 ปัญหา ดังนี้

ปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

ปัญหาโรงเรียนขาดงบประมาณเพื่อนำมาจัดกิจกรรมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ปัญหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ

ปัญหาโรงเรียนขาดการเก็บและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ จึงมีอำนาจมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้

ปัญหาโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือแหล่ง
บริการความรู้ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่จะมาสนับสนุนกิจกรรมการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

แต่มีข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับปัญหาโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณเพื่อนำ
มาจัดกิจกรรมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ครูใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกับครู ซึ่ง
ครูใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหา
อยู่ในระดับมาก

ปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่

ปัญหาโรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาโรงเรียนไม่ได้วางแผนงานและจัดทำโครงการเกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัด
กิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาบุคลากรในโรงเรียนขาดความเข้าใจและความสนใจในการ
จัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาประชาชนและผู้ปกครองไม่ร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
ของโรงเรียน

ปัญหาสมาคม ชมรม กลุ่มบุคคล และกลุ่มอิทธิพลในชุมชนมุ่งหวัง
ผลประโยชน์ส่วนตนจนเกิดปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาโรงเรียนมุ่งประโยชน์ในด้านการหาเงินมากเกินไป จน
ไม่คำนึงถึงด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ปัญหาบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดมนุษยสัมพันธ์อันดีกับคนใน
ชุมชน

สรุป เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูใหญ่ และครูเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนรวมทุกข้อแล้วพบว่าปัญหาอยู่ในระดับน้อย

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของกรรมการศึกษาและประชาชน สรุปได้ว่า กรรมการศึกษาและประชาชนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 6 ปัญหา และระดับน้อย 6 ปัญหา ดังนี้

ปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

ปัญหาโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณเพื่อนำมาจัดกิจกรรมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ปัญหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ

ปัญหาโรงเรียนขาดการเก็บและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่จึงมีอาจนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนได้

ปัญหาโรงเรียนไม่ได้วางแผนงานและจัดทำโครงการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือแหล่งบริการความรู้ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่จะมาสนับสนุนกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาโรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่

ปัญหาโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาบุคลากรในโรงเรียนขาดความเข้าใจและความสนใจการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาประชาชนและผู้ปกครองไม่ร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ปัญหาสมาคม ชมรม กลุ่มบุคคล และกลุ่มอิทธิพลในชุมชนมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตน จนเกิดปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาโรงเรียนมุ่งประโยชน์ในค่านิยมหาเงินมากเกินไป จนไม่คำนึงถึงค่านิยมความสัมพันธ์กับชุมชน

ปัญหาบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดมนุษยสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน

แม้ข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับปัญหาโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่กรรมการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับประชาชน ซึ่งกรรมการศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

สรุป เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกรรมการศึกษา และประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนรวมทุกข้อแล้ว พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5

ผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารรายงานการประชุมกรรมการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา ปีการศึกษา 2525-2527 เกี่ยวกับ จำนวนกรรมการศึกษา จำนวนครั้งที่ประชุม จำนวนกรรมการศึกษาที่มาประชุม วิธีบันทึกการประชุม และเรื่องที่ประชุมปรากฏผลดังนี้

5.1 จำนวนกรรมการศึกษาส่วนใหญ่มีโรงเรียนละ 15 คน

5.2 จำนวนครั้งที่ประชุมส่วนใหญ่จะประชุมปีละ 2 ครั้ง

5.3 จำนวนกรรมการศึกษาที่มาประชุม ส่วนใหญ่จะมีกรรมการศึกษามาประชุม ครั้งละ 12 คน

5.4 วิธีบันทึกการประชุมส่วนใหญ่บันทึกแบบสรุป

5.5 เรื่องที่ประชุมส่วนใหญ่ ได้แก่ เรื่องการชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบและหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษา การเลือกตั้งประธานและรองประธาน และการมอบหนังสือแต่งตั้งกรรมการศึกษา

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า มีสิ่งที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายดังนี้

ตอนที่ 1

จากข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ทั้งครูใหญ่ กรรมการศึกษา และประชาชนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนครูเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งปรากฏในสังคมไทยที่เป็นจริงจากอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ที่เพศชายส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้นำไม่ว่าในชุมชนและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันแนวโน้มกำลังมีมากขึ้นว่า เพศหญิงเริ่มมีบทบาทในการ เป็นผู้นำและหัวหน้างานในวงการต่าง ๆ มากขึ้น ส่วนครูนั้นเพศหญิงมักจะชอบเลือกเรียน จึงทำให้ครูเพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาในเรื่องอายุพบว่าครูใหญ่ และกรรมการศึกษาส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ซึ่งน่าจะเป็นวัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มีความสุขุมรอบคอบ เมื่อได้ทำงานร่วมกับครูส่วนใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน และเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียน คำนมูลากรทั้งสองกลุ่มอายุได้ประสานความคิด และร่วมมือกันทำงานด้วยดีแล้ว น่าจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านวุฒิการศึกษา พบว่าทั้งครูใหญ่และครูมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันทั้งครูใหญ่และครูมีความตื่นตัวและมีโอกาสที่จะพัฒนาและยกระดับการศึกษาของตนให้สูงขึ้น โดยเข้ารับการอบรมบุคลากรประจำการจากวิทยาลัยครู และศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จึงทำให้ครูใหญ่และครูมีวุฒิการ-

ศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนมาก ซึ่งน่าจะได้นำความรู้ความสามารถมาปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ครูใหญ่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงระยะเวลา 1-5 ปี มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการแต่งตั้งครูใหญ่ขึ้นใหม่หรือมีการย้ายสับเปลี่ยนครูใหญ่เพื่อดำรงตำแหน่งแทนผู้ที่เกษียณอายุ สำหรับกลุ่มครูมีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในช่วง 6-10 ปี มากที่สุด จึงเป็นสิ่งที่น่าคิดว่า ครูใหญ่จะต้องปฏิบัติงานกับกลุ่มครู ซึ่งอยู่ในโรงเรียนนั้นมาก่อนครูใหญ่ ดังนั้น ครูใหญ่จำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างทางอำนาจที่มีอยู่เดิม ตลอดจนกลุ่มบุคคลในชุมชนว่ามีคารวมกลุ่มกันในลักษณะใด บุคคลใดเป็นผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจว่ามีเหนือกลุ่มครูในโรงเรียน และกลุ่มบุคคลในชุมชน เพื่อที่ครูใหญ่จะได้แสดงพฤติกรรมต่อบุคคลเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม เพื่อตั้งทรัพยากรต่าง ๆ จากบุคคลเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานโรงเรียนให้มากที่สุด

ด้านการประกอบอาชีพ ประชาชน และกรมการศึกษาส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อาชีพค้าขาย และรับราชการ ซึ่งเป็นสภาพที่เป็นจริงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะสามารถช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนทั้งในด้านการเงินและประสานความคิดพร้อมทั้งให้การสนับสนุนทางด้านการเงินแก่โรงเรียน

ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของ ครูใหญ่ และครู กับ กรมการศึกษาและประชาชน ในสภาพที่ปฏิบัติจริง และ สภาพที่ควรปฏิบัติ ทั้ง 8 กิจกรรม ซึ่งจะได้อภิปรายผลในแต่ละกิจกรรมดังต่อไปนี้

ก. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่า โดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางตรงกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

กรรมการศึกษาและประชาชนที่มีความคิดเห็นว่ามีภารกิจกรรมนี้อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน แสดงว่าทั้งครูใหญ่ ครู และกรรมการศึกษา ยังไม่ได้รับความร่วมมือกันอย่างเต็มที่เพื่อก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในการจัดการศึกษาทั้ง ๆ ที่ "ได้มีการแต่งตั้งกรรมการศึกษาของโรงเรียนมาตั้งแต่เริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2464 แต่การดำเนินงานของคณะกรรมการศึกษายังไม่พัฒนาเท่าที่ควร"¹ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกรรมการศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษา ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการศึกษาได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการศึกษามอบหมายอยู่ในระดับน้อย รวมทั้งกรรมการศึกษาไม่ค่อยมีเวลามาร่วมประชุมให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนเนื่องจากมีภารกิจส่วนตัว บางโรงเรียนก็ไม่พยายามเปิดโอกาสและมอบหมายให้กรรมการศึกษาได้แสดงศักยภาพตามบทบาทหน้าที่ที่พึงกระทำได้ ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับประโยชน์จากกรรมการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ที่ทางราชการกำหนดไว้ครบถ้วนทุกด้านเท่าที่ควร จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องไขकुยพิธิจอย่างรอบคอบในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียน โดยไม่มุ่งเน้นเพื่อได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงินเพียงอย่างเดียว อีกทั้งโรงเรียนจะต้องเร่งชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษาให้กระจ่างชัดทุก ๆ ด้าน

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษาให้อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกรรมการศึกษา และประชาชน แสดงว่าครูใหญ่ ครู กรรมการศึกษา และประชาชน มองเห็นความสำคัญของกิจกรรมค่านี และมิจิจกรรมหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสี่มีความคิดเห็นว้ควรปฏิบัติให้อยู่ในระดับมาก คือ คณะกรรมการศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่หนึ่งของกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

¹ไพศาล อินทพันธ์ และสุริยัน นนทศักดิ์, "บทบาทของคณะกรรมการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน," นิทรรุ. หน้า 10.

กับกรรมการศึกษา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจด้านอื่น ๆ ของกรรมการศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูใหญ่ในฐานะที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการศึกษาต้องพยายามชี้แนะ กระตุ้น และชักจูงให้กรรมการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนทุกด้าน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนได้รับประโยชน์จากกรรมการศึกษามากยิ่งขึ้น

ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิอยู่ในระดับน้อยตรงกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษาและประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมนี้อยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้คงเป็นเพราะชมรม สมาคม กลุ่มบุคคล และมูลนิธิต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ มีจำนวนน้อยและส่วนใหญ่มักจะอยู่ในอำเภอเมืองของจังหวัด จึงทำให้โรงเรียนไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเชิญผู้มีความรู้ ความสามารถของกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม และมูลนิธิ ตลอดจนการนำครูไปชมกิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานดังกล่าวเพราะขาดงบประมาณ ประกอบกับโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีสมาคมผู้ปกครองและครู เพราะเป็นเรื่องที่โรงเรียนยังไม่ตื่นตัวจะดำเนินการ สำหรับมูลนิธิก็เช่นเดียวกัน มีโรงเรียนประถมศึกษาบางโรงเรียนเท่านั้นที่สามารถก่อตั้งมูลนิธิได้ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงยังคงไม่มีมูลนิธิ มีบางโรงเรียนที่กำลังดำเนินการ ส่วนโรงเรียนที่มีเงินทุนน้อยได้แก้ปัญหาโดยการจัดตั้งกองทุนขึ้น อย่างไรก็ตามทั้งกลุ่มครูใหญ่ กรรมการศึกษา และประชาชน มีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนเชิญกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม และมูลนิธิต่าง ๆ มาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน่าจะเป็นการเชิญเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคลมากกว่าชมรม สมาคม และมูลนิธิ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มบุคคลขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มยูวเกษตรกร เป็นต้น

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิให้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกรรมการศึกษาและประชาชน แสดงว่าทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม และมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งจะร่วมกันสนับสนุน

การดำเนินงานของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ถึงกระนั้นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็น
กรรมการศึกษา ยังเห็นว่าเรื่องโรงเรียนและประชาชนได้ร่วมมือกันจัดตั้งสมาคม
ผู้ปกครองและครูควรปฏิบัติให้อยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีเพียงเรื่องเดียว ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่ายังไม่เห็นความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครู รวมทั้งขั้นตอนในการจัด
ตั้งสมาคมต่าง ๆ ค่อนข้างจะยุ่งยากและซับซ้อน หรือขาดกลุ่มบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม
ที่จะดำเนินการ ดังนั้นการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางค่านีจึงควรเป็นหน้าที่ของทาง
ผู้บริหารและโรงเรียนที่จะต้องริเริ่มผลักดันให้มีการเคลื่อนไหวขึ้น

ก. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
กับวันสำคัญอยู่ในระดับปานกลางตรงกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษา
และประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมนี้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูใหญ่ ครู กรรมการศึกษา และประชาชน เห็นว่า ใน
การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องเสียค่าใช้จ่าย จึงเป็นการยากแก่โรงเรียนที่จะต้องชวน
ชาวบ้านหาเงินทุนมาดำเนินงาน และบางเรื่องเป็นสิ่งใหม่สำหรับโรงเรียน เช่น กิจกรรม
วันสำเร็จการศึกษา การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น มีบางเรื่องที่กลุ่มครูใหญ่และครูเห็นว่า
ปฏิบัติอยู่ในระดับมากอยู่แล้ว คือ การจัดงานวันกตัญญู เช่น วันไหว้ครู วันแม่ วันพ่อ
แต่กลุ่มกรรมการศึกษาและประชาชนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่อง
มาจากโรงเรียนไม่ได้เชิญกรรมการศึกษาและประชาชนที่มีใจมีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกิจ-
กรรมนี้ด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเชิญกลุ่มบุคคลดังกล่าวมาร่วมงานให้มากกว่าเท่าที่
ปฏิบัติอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น สำหรับการคัดเลือกคนดี-
เด่นของชุมชนได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะว่าทุกฝ่ายเห็นว่ามีภาระกิจที่โรงเรียนพึงกระทำ ซึ่งความจริงแล้ว
โรงเรียนควรจะได้ดำเนินการ เพื่อให้ได้คนดีเด่นที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและ
ประชาชนทั่วไป และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนอยากประกอบคุณงามความดี
มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สมกับคำกล่าวที่ว่า "โรงเรียนเป็นสถานที่สร้างและนำความคิด

และการกระทำใหม่ ๆ มาสู่สังคม เป็นบทบาทในแง่สร้างสรรค์ของโรงเรียนในอันที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนและโรงเรียนให้ก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสมยิ่ง ๆ ขึ้นไป"1 อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่ายินดีที่ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้งได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ปกครองและประชาชนในด้านความคิดเห็น แรงงาน เงิน วัสดุสิ่งของ และการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าประชาชนเริ่มยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญสถาบันหนึ่งที่ชุมชนจำเป็นต้องให้ความสนใจและความร่วมมือสนับสนุนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เพราะถ้าโรงเรียนสามารถพัฒนาเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเท่าใดย่อมส่งผลดีไปยังบุตรหลานของเขามากขึ้นเท่านั้น

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนร่วมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญให้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกรมการศึกษาและประชาชนในทุกเรื่อง และน่าสังเกตว่าเรื่องที่โรงเรียนได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ปกครองและประชาชนในด้านความคิดเห็น แรงงาน เงิน วัสดุสิ่งของ และการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับมากอยู่แล้วนั้น ตามสภาพที่ควรปฏิบัติก็เห็นว่าควรปฏิบัติให้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนตระหนักดีว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีการเก็บเงินบำรุงการศึกษา และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการน้อย จึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านแรงงาน เงิน วัสดุสิ่งของ จากประชาชนอีกทางหนึ่ง

---

1 ไทชूरย์ สินลารัตน์, "บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน," เอกสารการสอน ทศวิชาโรงเรียนกับชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525), หน้า 31.

ง. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก แต่ความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษา และประชาชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ในกลุ่มของครูใหญ่และครูมีข้อที่น่าสังเกตในเรื่องโรงเรียนได้เข้าร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมกีฬาในชุมชนทั้งในค่านบุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์การแข่งขันกับเรื่องโรงเรียนและเจ้าหน้าที่อนามัยได้ประสานงานกันเพื่อให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องการบริการให้คำแนะนำการตรวจและรักษาสุขภาพอนามัยที่ครูใหญ่เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูได้รับเชิญเป็นส่วนตัวให้ไปร่วมในกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยที่ครูใหญ่มิได้รับทราบ ส่วนในด้านประสานงาน บริการให้คำแนะนำและการตรวจรักษาสุขภาพนั้น ครูส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อนามัยอยู่เป็นประจำ จึงทำให้เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูใหญ่เป็นแค่เพียงผู้สั่งการจึงอาจมองไม่เห็นการปฏิบัติที่แท้จริง ดังนั้น ครูน่าจะมีการรายงานให้ครูใหญ่ได้ทราบในส่วนที่ตนได้รับเกียรติไปปฏิบัติงานให้กับชุมชนบ้าง

มีข้อที่น่าสังเกตอยู่อีกประการหนึ่ง คือ เรื่องเกี่ยวกับที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเผยแพร่แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้นว่า การประกอบอาชีพต่าง ๆ การเกษตร และหัตถศึกษา ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยเพียงเรื่องเดียว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในสภาพปัจจุบันโรงเรียนมุ่งแต่ด้านการสอน การคิดค้นหรือการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพต้องใช้เวลาในการศึกษา ทลออกจนจัดหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทางโรงเรียนเองก็มีอาจจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาดำเนินการได้ จึงทำให้ประชาชนหลากหลายโอกาสที่จะได้รับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากโรงเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงฐานะ

ความเป็นอยู่ของคนให้ดีขึ้น เป็นเหตุให้ชุมชนไม่เจริญก้าวหน้าขึ้นเท่าที่ควร ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าด้วย นักการเมืองอเมริกันได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า "โรงเรียนเปรียบเหมือนต้นไม้ ชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดิน ต้นไม้จะงามก็เพราะดินดี เมื่อดินดีต้นไม้ก็จะออกดอกผลงาม ซึ่งต่อไปต้นไม้ก็หล่นลงมาช่วยทำให้ดินอุดมดี ต่อเนื่องกันไป"¹ ในเรื่องเดียวกันนี้ กลุ่มกรรมการศึกษาและประชาชนก็มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่น ๆ ทั้งหมด ในกิจกรรมค่านนี้ กรรมการศึกษาและประชาชนยังมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกรรมการศึกษาและประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มครูใหญ่และครูเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมสูง แสดงว่าครูใหญ่และครูให้ความสนใจในกิจกรรมนี้ และถ้าสังเกตจากสภาพที่ปฏิบัติจริงด้วยแล้วยิ่งเห็นได้ชัดเจนว่าครูปฏิบัติมากอยู่แล้วเกือบทุกเรื่อง ซึ่งน่าจะกล่าวได้ว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อง ควรแก่การสนับสนุนอย่างยิ่ง และเชื่อได้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนนี้ จะเป็นพื้นฐานที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะเป็นแนวทางที่ถูกต้องโดยโรงเรียนเป็นผู้ให้แก่ชุมชนก่อน ซึ่งสอดคล้องกับที่ สนานจิตร สุคนชทรัพย์ ได้กล่าวไว้ว่า "ความสัมพันธ์กับชุมชนไม่ควรเริ่มต้นด้วยการขอความช่วยเหลือโดยเฉพาะชุมชนที่มีปัญหาทางค่านเศรษฐกิจ เป็นที่น่าสนใจว่าหลายชุมชนไม่ประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน เพราะระแวงว่าโรงเรียนจะขอเรียโรและนำเงินไปทำประโยชน์แก่โรงเรียนฝ่ายเดียว"²

¹สนัน อินทร์ประเสริฐ, "การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม," สภาการศึกษาแห่งชาติ, 5(ตุลาคม 2513), หน้า 51.

²สนานจิตร สุคนชทรัพย์, "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน," เอกสารประกอบการสอนวิชา 416 701 การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา, หน้า 14.

๑. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เค้นและวันศิษย์เก่า ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เค้นและวันศิษย์เก่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษาและประชาชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมนี้อยู่ในระดับน้อย

ในกลุ่มครูใหญ่และครูยังมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ครูใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยมีข้อที่เห็นเด่นชัดในเรื่อง โรงเรียนได้จัดให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของศิษย์เก่าซึ่งมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมาก ($\bar{X}_1 = 1.96$, $\bar{X}_2 = 1.38$) ทั้งนี้เนื่องจากครูไม่ทราบว่าครูใหญ่ได้สั่งการให้ฝ่ายทะเบียนและประวัติติดตามความก้าวหน้าของศิษย์เก่าที่จบจากโรงเรียนไปแล้ว ดังนั้นการสร้างระบบสื่อสารภายในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่ทางฝ่ายบริหารจะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครูได้ทราบความเคลื่อนไหวในการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ส่วนความคิดเห็นของกรรมการศึกษาและประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เค้นและวันศิษย์เก่าอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียน ซึ่งกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง นั่นคือ โรงเรียนเป็นแต่เพียงผู้รับในส่วนของโรงเรียนเป็นผู้ให้แก่ศิษย์เก่ายังอยู่ในระดับน้อย ซึ่งบางกิจกรรมโรงเรียนน่าจะจัดทำได้ เช่น มีการติดตามความเคลื่อนไหวของศิษย์เก่า เชิญศิษย์เก่ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ประกาศเกียรติคุณยกย่องศิษย์เก่าในฐานะบุคคลที่เค้น เป็นต้น หากโรงเรียนให้ความสำคัญแก่ศิษย์เก่าในเรื่องเหล่านี้ เชื่อว่าน่าจะมีผลให้โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากศิษย์เก่ามากขึ้น เพราะ "ศิษย์เก่า" นับเป็นพลังสำคัญกลุ่มหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งมีความผูกพันต่อโรงเรียนอยู่เสมอ ดังคำกล่าวของ ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ ว่า "เมื่อโรงเรียนผลิตนักเรียนออกไปเป็นสมาชิกของชุมชนแล้ว ควรจะได้ติดตามชีวิตการ

ทำงานของศิษย์เก่า ให้ความช่วยเหลือในบางโอกาสที่เห็นสมควร การสร้างความสัมพันธ์จะดีขึ้น เพราะบรรดาศิษย์เก่าต่างก็มีบทบาทหน้าที่ในชุมชนอยู่ทุกคน"¹

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่าอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกรรมการศึกษาและประชาชนนั้น แสดงให้เห็นว่าทุกฝ่ายมีความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมทางด้านนี้แต่ขาดคนที่ จะดำเนินการจึงเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียน ผู้บริหารและคณะครูจะต้องตื่นตัวและร่วมมือกับกรรมการศึกษาและประชาชนผลักดันให้มีการริเริ่มลงมือปฏิบัติ โดยจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่นและวันศิษย์เก่า เช่น วันคืนสู่เหย้า การจัดทำทำเนียบศิษย์เก่า และวันสถาปนาโรงเรียนโดยเชิญศิษย์เก่าให้มาร่วมงาน

ฉ. กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ตรงกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษา และประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมน้อยอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน มีเพียงเรื่องเดียวที่กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสี่มีความคิดเห็นตรงกันว่าโรงเรียนได้จัดบริการห้องสมุดในโรงเรียนหรือห้องสมุดเคลื่อนที่ (ศูนย์ความรู้สู่ชุมชน) เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นที่น่าสังเกตว่า มีเพียงเรื่องเดียวซึ่งครูใหญ่ ครู และกรรมการศึกษาเห็นว่าโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติเลย คือ จัดโครงการเพื่อยกระดับความรู้ของประชาชนโดยจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เรื่องนี้กลุ่มประชากรก็เห็นว่า

---

¹ปรีชา คัมภีรปกรณ, "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน-ไทย," เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน, หน้า 124.

ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการในเรื่องนี้เลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญนั้น ครูผู้สอนจะต้องผ่านการอบรมก่อน จึงจะทำการสอนได้ จึงเป็นเหตุให้โรงเรียนประถมศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาระดับนี้ได้ และอีกปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยก็คือ เมื่อโรงเรียนเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญแล้วหากคนเรียนไม่ได้ หรือมีคนสนใจเรียนน้อยจนไม่ครบชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัดตัวจนประชาชนไม่สามารถมาเรียน รวมทั้งไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะเรียนวิชาสายสามัญเหมือนวิชาชีพซึ่งจะส่งผลให้แก่ผู้เรียนได้โดยตรงและรวดเร็วกว่า เมื่อพิจารณาผลโดยส่วนรวมแล้วเป็นที่น่าวิตกว่าโรงเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนน้อยเกินไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ว่า "ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัยเป็นประการสำคัญ"¹

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกรมการศึกษาและประชาชน เป็นที่น่ายืนยันว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่มได้เล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมด้านนี้ ถ้าหากมีการร่วมมือและมีการดำเนินงานเผยแพร่งานวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้แก่ประชาชน จัดทำที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดสอนวิชาชีพแก่กลุ่มสนใจ เพื่อยกระดับความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพ โดยแสวงหาความร่วมมือจากกรมต่าง ๆ เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน และกรมการพัฒนาชุมชน ก็จะก่อให้เกิด

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, (กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520), หน้า 8.

ผลที่แก่ชุมชนอีกทั้งยังส่งผลที่ต่อโรงเรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมสมกับคำที่ว่า
"ค่าของสถาบันอยู่ที่การบริการสังคม"

ข. กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ตรงกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการ-ศึกษาและประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมนี้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน มีข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมค่านนี้ คือ โรงเรียนได้รายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่า ได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตรงกัน จึงน่าจะรักษาความดีในเรื่องนี้ไว้ต่อไป ส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เรื่อง การจัดบรรยายให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และเรื่องการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่า ได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการ เช่น ค่าจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ และค่ารับรอง ค่าคอมแทนวิทยากร ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีงบประมาณจำกัด มิอาจดำเนินการในเรื่องนี้ได้ นอกจากนั้นความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้มีน้อย อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนน่าจะให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้โดยอาศัยวิธีการอย่างอื่น เช่น ในการประชุมผู้ปกครองที่มีเรื่องหลักสูตรแทรกในวาระการประชุมด้วย หรือใช้สื่อมวลชนในท้องถิ่นช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเหล่านี้ เป็นต้น

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกรรมการศึกษาและประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ทุกกลุ่มเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ และผู้วิจัยมีความเห็นว่าการใช้สื่อต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ยังมีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ ภาพ

หรือเสียง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของวิจิตร อวาระบูล ที่ว่า "สื่อในการประชาสัมพันธ์ เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียน กลุ่มบุคคล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ไค้ทราบข่าว ไ้รู้และเข้าใจ หรือไ้รับการศึกษาคือถูกต้อง"¹ แต่ถ้โรงเรียนไม่มีทุนที่จะ ค้ดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยวิธีอื่นท้่าง ๆ ก็กล่าวข้างต้นแล้ว การประชาสัมพันธ์โดยผ่านตัว นักเรียนจะไ้ผลค้ท้อ ๆ กับสื่อประเภทอื่นที่ไ้เกี่ยว

ข. กิจกรรมที่ไ้เกี่ยวของกับชุมชนศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมที่ไ้เกี่ยวของกับ ชุมชนศึกษาอยู่ในระดับน้อย แต่ความคิดเห็นที่ไ้ไ้จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษาและประชาชน มีความคิดเห็นว่ามีกิจกรรมน้้อยอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อที่นำสัง เกตไ้เกี่ยวของกับกิจกรรม ค้านนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างประชากรห้่ง 4 กลุ่มเห็นว้่า โรงเรียนไ้ไ้มีการเผยแพร่ผลจากการ ศึกษาชุมชนของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยตรงกัน ห้่งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการเผยแพร่ผลการ ศึกษาชุมชนที่ที่สุกน้ันควรจะเป็นการเผยแพร่ทางเอกสาร ซึ่งคงจะค้องใช้ทุนในการจัดพิมพ์ เป็นจำนวนมากเพื่อไ้ไ้เพียงพอกับสมาชิกในชุมชนน้ัน ๆ อีกประการหนึ่ง บางชุมชนมีวิถีความ เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่มีกิจกรรม สถานะที่ อาชีพที่นำสนใจ พอดีจะนำมาเผยแพร่ ส่วน การนำผลการศึกษาชุมชนมาประเมิน เพื่อปรับปรุงการจัดค้ครั้งท้อไป กลุ่มตัวอย่างประชากร ห้่ง 4 กลุ่ม เห็นว้่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางตรงกัน แสดงว้่าโรงเรียนเริ่มมองเห็น ความสำคัญในการประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงการค้าเนิงานให้ค้ดีขึ้น ห้่งนี้เพราะการประเมิน ผลเป็นชั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญในการค้าเนิงาน ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลย้อนกลับที่ เป็น ประโยชน์ในการปรับปรุงการค้าเนิงานในค้ครั้งท้อ ๆ ไปเป็นอย่างมาก

สำหรับเรื่องที่โรงเรียนไ้สำรวจไ้เกี่ยวของกับประเพณี สาธารณสถาน สถานะที่-

¹วิจิตร อวาระบูล, การประชาสัมพันธ์ : หลักและวิธีปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : ไ้ทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 108.

พักผ่อนหย่อนใจ ว่างๆ ก่อนที่จะให้นักเรียนออกศึกษาชุมชน และเรื่องที่ประชาชนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรม "ชุมชนศึกษา" นั้น ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มครูใหญ่และครูเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แต่กรรมการศึกษาและประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความเข้าใจของกลุ่มครูกับกลุ่มกรรมการศึกษาและประชาชนไม่ตรงกัน ที่กลุ่มครูมีความเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เพราะกลุ่มครูทราบว่าขอบเขตของกิจกรรม "ชุมชนศึกษา" นั้นเมื่อขอบเขตกว้างขวางเพียงใด ทั้งนี้เพราะได้มีการกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนเกี่ยวกับ "ชุมชนศึกษา" ไว้ใน "กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521"¹ ซึ่งนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องชุมชนของตนเอง แต่กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่มักจะเน้นหนักอยู่ในห้องเรียน ครูไม่ค่อยได้พานักเรียนออกไปศึกษาสภาพที่แท้จริงมากนัก และไม่คอยเชิญบุคคลในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้นักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภารกิจด้านอื่นของครูมีมาก จึงทำให้ละเลยกิจกรรมด้านนี้ไปอย่างน่าเสียดาย สำหรับกรรมการศึกษาและประชาชนซึ่งมีความเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเกิดจากความเข้าใจผิดที่กรรมการศึกษาและประชาชนส่วนใหญ่ มักจะมีความเข้าใจว่าหน้าที่ของโรงเรียนซึ่งหมายถึงหน้าที่ของครูนั้น มีเพียงอย่างเดียว คือ สอนวิชาความรู้ให้แก่เด็กเท่านั้น ซึ่งความจริงแล้วเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง โรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในชุมชน ควรจะถือว่าโรงเรียนนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การให้ความรู้แก่นักเรียนซึ่งอยู่ในชุมชนควรจะเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนที่ควรพิจารณาความต้องการของชุมชน และให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสภาพของชุมชนได้อย่างถูกต้องนั้น โรงเรียนต้องมีการสำรวจข้อมูลด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะนำนักเรียนออกไปศึกษา พร้อมทั้งพยายามให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2520), หน้า 183-241.

จะทำให้ จากความเข้าใจไม่ตรงกันเช่นนี้ เมื่อกรรมการศึกษาและประชาชนเห็น
โรงเรียนดำเนินการค่านี้นี้เพียงเล็กน้อย ก็ถือว่าเป็นการดำเนินการที่อยู่ในระดับ
ปานกลาง เสียแล้ว

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ

ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าควรปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
กับชุมชนศึกษาอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกรรมการศึกษา และประชาชน ซึ่งแสดง
ว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสี่กลุ่มเห็นความสำคัญของกิจกรรมนี้อย่างไรก็ตามมีเพียงกลุ่ม
ครูใหญ่ที่เห็นว่าโรงเรียนได้จัด "โครงการชุมชนศึกษา" โดยจัดเตรียมความพร้อมด้าน
บุคลากร อุปกรณ์ และการสื่อสาร ควรปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาวะที่ขาดความพร้อมด้านบุคลากร
อุปกรณ์ และการสื่อสาร ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ประกอบด้วย
โรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นหน่วยงานย่อย ซึ่งมีภารกิจหลายด้านที่
ต้องปฏิบัติให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการเงินและการพัสดุ เป็น
ภาระที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ครูใหญ่ และครูผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องมาก จึงทำให้ได้
รับความเอาใจใส่มากกว่างานด้านอื่น ๆ

ตอนที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่ และครู กับ
กรรมการศึกษาและประชาชน ในสภาพที่ปฏิบัติจริง และสภาพที่ควรปฏิบัติ ทั้ง 8 กิจกรรม
โดยนำค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละกิจกรรมมาจัดลำดับความสำคัญพบว่า

ในสภาพที่ปฏิบัติจริง ความคิดเห็นของครูใหญ่และครูกับความคิดเห็นของ
กรรมการศึกษาและประชาชน เกี่ยวกับกิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรมดังกล่าว พบว่ามีความ
คิดเห็นตรงกันอยู่ 5 กิจกรรม ตามลำดับดังนี้ คือ

- กิจกรรมลำดับที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
 กิจกรรมลำดับที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา
 กิจกรรมลำดับที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ
 กิจกรรมลำดับที่ 6 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ
 กิจกรรมลำดับที่ 8 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมดังกล่าว กลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ได้มีโอกาส
 ร่วมประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีโอกาสได้รู้เห็นถึงการปฏิบัติ และการดำเนินงาน
 ร่วมกัน ส่วนกิจกรรมที่ครูใหญ่และครู กกรมการศึกษาและประชาชน มีความคิดเห็น
 อยู่ในลำดับที่แตกต่างกัน คือ กิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์ ครูใหญ่ และครู มีความ
 คิดเห็นว่าการปฏิบัติได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 4 แต่กรมการศึกษาและประชาชนมี
 ความคิดเห็นว่าการปฏิบัติได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 5 ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียน
 เป็นฝ่ายปฏิบัติ แต่อาจจะสื่อสารไม่ถึงกรมการศึกษาและประชาชน กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
 กับศิษย์เก่าที่เคันและวันศิษย์เก่า ที่ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติได้ค่า
 เฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 5 แต่กรมการศึกษาและประชาชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติ
 ได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 7 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นหน้าที่โดยตรง
 ที่โรงเรียนจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติส่วนกรมการศึกษาและประชาชนเป็นเพียงแต่ผู้ที่จะมีโอกาส
 ได้รับความทราบจากการสื่อสารของโรงเรียน และเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนเมื่อได้รับการ
 ขอร้องหรือรับเชิญ ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา ที่ครูใหญ่และครูมีความคิด
 เห็นว่าการปฏิบัติได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 7 แต่กรมการศึกษาและประชาชนมีความ
 คิดเห็นว่าการปฏิบัติได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 4 จะเห็นว่ากิจกรรมนี้มีการให้ลำดับ
 ความสำคัญแตกต่างกันมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องชุมชนศึกษา
 ที่คณะครูและครูใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในขอบเขตของกิจกรรมนี้กว้างขวางโดยที่เห็นว่า
 ตนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมในค่านี้น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จึงทำให้ประเมินความ
 คิดเห็นออกมาได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 7 ส่วนกรมการศึกษาและประชาชน ซึ่งได้
 มีโอกาสเห็นการปฏิบัติกิจกรรมนี้ของโรงเรียนในบางเรื่องเท่านั้น จึงทำให้เห็นว่ากิจกรรม
 นี้ได้มีการปฏิบัติได้ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในลำดับที่สูงกว่าความคิดเห็นของครูใหญ่และครู

ในสภาพที่ควรปฏิบัติ ความคิดเห็นของครูใหญ่ และครูได้ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน
ลำดับที่ตรงกับสภาพที่ปฏิบัติจริง 6 กิจกรรม คือ

- กิจกรรมลำดับที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- กิจกรรมลำดับที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา
- กิจกรรมลำดับที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ
- กิจกรรมลำดับที่ 4 กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์
- กิจกรรมลำดับที่ 5 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าศิษย์เก่าและวันศิษย์เก่า
- กิจกรรมลำดับที่ 6 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ

ส่วนกิจกรรมที่อยู่ในสภาพที่ปฏิบัติจริงและในสภาพที่ควรปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครูมีค่าเฉลี่ยรวมที่สลับลำดับที่กันคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา ในสภาพที่ควรปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในลำดับที่ 8 แต่ในสภาพที่ปฏิบัติจริงอยู่ในลำดับที่ 7 และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนในสภาพที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในลำดับที่ 7 แต่ในสภาพที่ปฏิบัติจริงอยู่ในลำดับที่ 8 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา หางโรงเรียนต้องปฏิบัติเพราะกำหนดไว้ในหลักสูตร มุ่งไปที่การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน จึงทำให้เห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในลำดับที่ 7 แต่ทั้งนี้ก็ยังอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

ส่วนกรมการศึกษาและประชาชน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรมในสภาพที่ควรปฏิบัติ กับสภาพที่ปฏิบัติจริง ได้ให้ความสำคัญแตกต่างกันหมดทุกกิจกรรม โดยให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในสภาพที่ควรปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยรวม เป็นลำดับที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งน่าจะเป็นการถูกต้อง เพราะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการศึกษาและประชาชนโดยตรง ส่วนกิจกรรมที่กรมการศึกษาและประชาชนให้ความสำคัญ ได้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นลำดับสุดท้าย คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมนี้ต้องอาศัยผู้ที่มีจิตศรัทธา มีความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้ง และกำลังเงินที่จะนำมาสนับสนุน จึงทำให้เห็นเป็นเรื่องยาก จึงให้ความสำคัญอยู่ในลำดับสุดท้าย

ตอนที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งข้อสังเกตพบว่าตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครูเห็นว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็นของกรรมการศึกษาและประชาชนเห็นว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีปัญหาย่อย 4 ข้อ ที่กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสี่กลุ่ม เห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางตรงถัน คือ ปัญหาโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ เพื่อจัดกิจกรรมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ ปัญหาโรงเรียนขาดการเก็บ และจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่จึงมีอาจนำมาใช้ให้เป็น ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ และปัญหาโรงเรียนไม่ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือแหล่งบริการความรู้ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่จะมาสนับสนุนกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ปัญหาเหล่านี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีข้อ จำกัดในเรื่องงบประมาณมาก เพราะเป็นการศึกษาที่รัฐจัดให้เปล่าสำหรับประชาชน จึงไม่มีการเก็บเงินบำรุงการศึกษาเหมือนโรงเรียนระดับอื่น งบประมาณที่โรงเรียนได้รับจะมุ่งเน้นให้ใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร รวมทั้งการก่อสร้างอาคารสถานที่ต่าง ๆ เท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหา การขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อเพื่อการ ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน /สาเหตุอีก ประการหนึ่งคือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความสัมพันธ์อันดี หรือไม่สนใจที่จะสร้าง ความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงานหรือแหล่งบริการอื่น ๆ จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือ สนับสนุนในการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะครู โรงเรียนประถมศึกษาแต่ละโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ต้องรับภาระหลายด้านและมักจะ ไม่ค่อยได้พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ต้องเดินทางไปกลับทุกวันด้วยความรีบ- ร้อย จึงไม่มีโอกาสได้คลุกคลีสร้างความสนิสนมคุ้นเคยกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ หน่วยงานอื่น และการที่ครูไม่ค่อยมีเวลานี้ยังเป็นเหตุให้โรงเรียนขาดการเก็บและจัด ระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ จึงมีอาจนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ต่อการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอีกด้วย จึงนับว่าเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อย แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจแก้ไขให้ลดน้อยลง โดยครูใหญ่และคณะครูในโรงเรียนต้องอุทิศตน อุทิศเวลาให้แก่การทำงานอย่างจริงจัง ไม่มุ่งเน้นแต่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่ มีอุดมการณ์ในการทำงาน "ควรเป็นแบบฉบับที่ดีของนักเรียนและประชาชนในค่านิยมประเพณีทั้งกาย วาจา ใจ วางตนให้เหมาะสม ไม่ใช้อบายมุขเป็นสื่อในการสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย มีความสามัคคีกลมเกลียวกันในระหว่างคณะครู ทำตัวเข้ากับประชาชนได้"¹ มุ่งสร้างความเจริญทั้งโรงเรียนและชุมชน มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไป และช่วยสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นก่อน ในไม่ช้าคณะครูก็จะได้รับความรักความศรัทธาจากประชาชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น เป็นผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทั้งด้านการเงิน แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างมากมาย ปัญหาที่ประสบอยู่ก็จะค่อย ๆ หดหายไป ยังมีอีก 2 ปัญหาที่กลุ่มครูใหญ่และครูเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่กลุ่มกรรมการศึกษาและประชาชนเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาโรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และปัญหาโรงเรียนไม่ได้วางแผนงานและจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขาดการแถลงชี้แจงนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้กรรมการศึกษาและประชาชนทราบทั่วกัน สาเหตุนี้อาจเป็นผลทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานอื่นเท่าที่ควรก็เป็นได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรีชา คัมภีรปกรณ และคิลาท พัทธวิชัยโชติ, "บทบาทของบุคลากรในโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน," เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2527), หน้า 780.

ตอนที่ 5

ผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารรายงานการประชุมกรรมการศึกษาพบว่า โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจัดประชุมกรรมการศึกษาโดยเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 ได้กำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเปิดเรียนปีละ 3 ภาคเรียน นับว่าโรงเรียนยังให้ความสนใจในการจัดประชุมคณะกรรมการศึกษาน้อย ทั้ง ๆ ที่การประชุมแต่ละครั้งจะมีกรรมการศึกษามาร่วมประชุมโดยเฉลี่ย 12 คน จากกรรมการศึกษาซึ่งมีโดยเฉลี่ย 15 คนต่อ 1 โรงเรียนก็ตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นว่าไม่มีเรื่องสำคัญที่จะนำเข้าปรึกษาหารือในที่ประชุมคณะกรรมการศึกษา หรืออาจจะเห็นว่าคณะกรรมการศึกษาไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ และ ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าโรงเรียนเป็นของรัฐ และคิดว่าคณะกรรมการศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนได้¹ สำหรับเรื่องที่ประชุมส่วนใหญ่จะเน้นหนักในการชี้แจงบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษา การเลือกตั้งประธานและรองประธานกรรมการศึกษา การมอบหนังสือแต่งตั้งกรรมการศึกษา รองลงมาคือเรื่อง การสร้างดาววัตถุในโรงเรียน เช่น การสร้างรั้วโรงเรียน สนามกีฬา ดึงน้ำฝน และการจัดงานวันสำคัญแห่งชาติ ได้แก่ วันประถมศึกษาแห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ และการจัดงานประจำปีของโรงเรียน เพื่อหาเงินมาสมทบในการดำเนินกิจกรรมและการพัฒนาโรงเรียนเป็นที่น่าสังเกตว่า เรื่องที่ประชุมดังกล่าวไม่ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษาทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมุ่งแสวงหาเงินมาเพื่อเป็นทุนในการพัฒนาโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ไม่สนใจที่จะแสวงหาประโยชน์ด้านอื่นจากคณะกรรมการศึกษา เช่น คำปรึกษาแนะนำใน

---

¹ไพศาล อินทวัฒน์ และสุวิทย์ นนทศักดิ์, "บทบาทของคณะกรรมการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน," มิตรครู, หน้า 11.

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การเสนอแนะประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง ๆ ที่กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ก็เป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชน ถ้าโรงเรียนพยายามให้กรรมการศึกษาได้มีส่วนแสดงความคิดเห็นในเรื่องเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนมิใช่น้อย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูใหญ่ในฐานะที่เป็นกรรมการและเลขาธิการ ควรจะได้บรรจุระเบียบวาระเรื่องเหล่านี้เข้าที่ประชุมด้วย เพื่อที่คณะกรรมการศึกษาจะได้มีโอกาสใช้ความรู้และความสามารถในการให้คำแนะนำมากขึ้น ในระยะเริ่มแรกอาจมีผู้หาบางคนที่ให้โอกาสแก่คณะกรรมการศึกษาน้อย ๆ ก็จะประสบความสำเร็จในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะ (characteristic) และคุณสมบัติ (qualification) ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะมีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและในชนบทที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเปรียบเทียบกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นดังกล่าว
3. ควรวิจัยว่ากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะมีผลอย่างไรต่อการพัฒนาชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย